

ESITYS SYYSKOKOUKSELLE: LAPPALAISKOIRAT RY:N HALLITUKSEN KOKOUKSESSAAN 6.6.2015 TEKEMÄ PÄÄTÖS (§ 9) KAVENTAA ROTUUNOTTOKÄYTÄNTÖÄ ON KUMOTTAVA

Lappalaiskoirat ry:n hallitus on jäädyttänyt suomenlapinkoiran rotuunotot ja vaikeuttamassa rotuunottoja sitomalla ne yhteen vuotuisen tilaisuuteen. Pelkonamme on, että tämä johtaa aikanaan myös lapinporokoiran kohdalla rotuunoton loppumiseen. Tällainen suunta on aivan vastakkainen sille, mikä on muun kennelmaailman näkemys menetelmistä huolehtia rodun terveydestä: roturisteytykset, eri turkkityyppien ristiin jalostaminen, avatut rotukirjat rotuunotoille ja huoli rotujen terveydestä ja geneettisestä tilasta. Pohjois-Suomi on alueena laaja, joten rotuunottojen onnistumisessa joustavuus ja liikkuvuus on avaintekijöitä.

Muistutamme, että toisessa tilanteessa rotujemme harrastajat ovat kovasti ylpeitä lapinporokoiran geneettisestä monimuotoisuudesta, kun julkisuudessa esitellään eri koirarotujen välisiä geneettisiä vertailuja kytkeytyen terveyteen! Lapinporokoirarotuun on otettu vuosittain kiitettävästi yksilöitä joustavien rotuunottotarkastusten ansiosta.

Perustelut:

1. Populaatiogeneettinen perustelu rotuunottojen jatkamiselle

Normaalissa jalostuksessa joka sukupolvi kadotetaan geenien erilaisia muotoja ja jäljelle jäävät alleelit rikastuvat. Suljetussa populaatiossa rikastumista tapahtuu myös sairausalleeleille ja letaalitekijöille. Nykyään pidetään hyvin tärkeinä ns. MHC-geenien monimuotoisuutta ja erityisesti heterotsygotian säilymistä. MHC-geenien monimuotoisuudella rodussa, ja niiden heterotsygotialla yksilöiden perimässä, on vahva kytkös elinvoimaan ja immunologiseen terveyteen — kuinka elimistön puolustusjärjestelmä toimii. Tätä rodun geenipoolin rikkautta ei voida arvioida koiranäyttelyissä, vaan sen monipuolisuus näkyy rodun terveytenä, ja kaventuminen taas immunologisina ongelmina, toisin sanoen autoimmuunisairauksina ja yleisempänä sairastuvuusriskinä.

Vaikka suomenlapinkoirarodun yksilömäärä on suuri, perinnölliset sairaudet ovat yksilömäärään suhteutettuna yleisempiä kuin lapinporokoiralla. Niinpä suomenlapinkoiran suhteen ei ole mitään loogista syytä lopettaa rotuunottoja.

Poronhoitoalueelta on löydettävissä vielä myös pitkäkarvaisia suomenlapinkoirarotuun soveliaita yksilöitä, joiden perimä ei ole täysin sama kuin jo rekisterissä olevilla koirilla. Näiden geeniaineksen tallentaminen rotuun on arvokas mahdollisuus, joten muissa roduissa suunniteltuihin roturisteytyksiin ei tarvitsisi mennä. Rotuunotettavia yksilöitä voi vielä löytyä muistakin pohjoismaista, joissa koiria käytetään poropaimennukseen. Tällaisia koiria saattaisi löytyä myös itänaapurista.

2. Rotuunottojen joustavuuden tärkeys. Mahdollisuus saada rotuun yksilöitä, joilla alkuperäinen käyttö on lähellä.

Lapinporokoiria ja suomenlapinkoiria ovat rotuja, joita käytetään vielä jopa alkuperäiseen työtehtäväänsä porojen paimennukseen Suomessa ja muissakin pohjoismaissa. Sen lisäksi näille roduille löytyy töitä myös

muilta aloilta kuten esim. pelastustoiminnasta ja maatilojen vartiointitehtävistä. Ko. tehtäviin soveltuvat samanlaiset ominaisuudet kuin rotujemme alkuperäisessä käytössä vaaditaan.

Rotuunotto nykyisessäkin muodossa on työlästä. Monesti on kiire, varsinkin jos löytyy yksilö, joka ikänsä puolesta pitäisi saada nopeasti jalostuskäyttöön. Työkoirien omistajat eivät perinteisesti pidä kovin tärkeänä koiriensä rekisteröimistä. Jos se on kovin hankalaa ajan tai paikan suhteen, jää koira rekisteröimättä. Rotuyhdistyksen pitäisi nimenomaan tukea ulkonäöllisesti ja käyttöominaisuuksien suhteen poropaimenkoiratyyppeiden koirien saamista rekisteriin. Se, että rotuunotetut koirat voivat olla ulkonäöllisesti kovinkin erinäköisiä, pitäisi nimenomaan ymmärtää olevan rikkaus rodulle, ei vaaratekijä, niin kauan kun koirien tyyppi on paimenkoiramainen.

Jokainen koiranjalostaja tietää, miten saadaan koirista samannäköisiä, mutta pitäisi myös ymmärtää vaarat terveyden suhteen, kun geenipooli supistuu ja koirat muuttuvat toistensa klooneiksi. Rotuunottoa ei missään tapauksessa pidä lopettaa kummankaan rodun osalta, eikä itse tapahtuman toteuttamista vaikeuttaa.

3. Päätösprosessi, valtuudet ja tiedottaminen puutteellista

Vanhassa ja nyt uudistettavassa suomenlapinkoiran jalostuksen tavoiteohjelmassa lukee: "Suomenlapinkoiran rekisteri on avoin, joten pohjoisen rekisteröimättömiä työkoiria voidaan ottaa edelleen rekisteriin."

Rotuunotto siis mainitaan rotujemme jalostuksen tavoiteohjelmissa, jotka ovat Suomen Kennelliiton edellyttämiä ja hyväksymiä. Niistä poikkeamiseen pitää olla vankat perustelut. Lisäksi rotuunottokäytännön esittely on Lappalaiskoira ry:n kotisivuilla. Siellä edelleen ei ole tietoa päätöksestä, että suomenlapinkoiran osalta rotuunottoja ei toistaiseksi tehdä.

Hallituksen päätös 6.6.2015 ei mitään ilmeisimmin ole käynyt riittävää jalostustoimikuntakäsittelyä. Päätös on ristiriidassa jalostuksen tavoiteohjelman kanssa, joten näinkin merkittävä rotuunottojen supistamisen olisi läpikäytävä jäsenistölle avoin kokouskäsittely ja saada kokouksessa jäsenistön enemmistön hyväksyntä.

Jos muutos tehdään näinkin suppealla valmistelulla ja vastoin JTO:aa, suomenlapinkoiran rotuunottojen jäädyttämisen takana pitäisi olla hyvin painavat perustelut ja asiasta olisi tiedotettava heti jäsenistölle mm. yhdistyksen kotisivuilla. Kokouspöytäkirjassa päätöksen kohdalla ei ole mainittu perusteluja. Samoin muutostarve olisi tuotava avoimesti keskusteltavaksi ja oltava omana asiana sääntömääräisessä kokouksessa. Päätöstä tehtäessä pitää hyödyntää myös jalostustoimikunnan näkemys.

Olemme seuranneet hyvin huolissamme, mikä on rotuyhdistyksen nykyhallituksen asenne ja kuinka päätös on tehty kaikessa hiljaisuudessa. Olemme kuitenkin luottavaisia, että hallituksen puheenjohtaja, jalostustoimikunta sekä suurin osa jäsenistöstä eivät edusta tätä kielteistä ja vanhahtavaa kantaa.

Rotuunottojen jatkuminen, myös suomenlapinkoirien osalta, sekä joustavat rotuunottotilaisuudet ovat tärkeä asia. Kielteinen päätös on kumottava uudella päätöksellä. Rotuunotot ovat sujuneet joustavasti ja ansiokkaasti vielä vuoden alussa voimassa olleiden ohjeiden, ja tähän käytäntöön on syytä palata.

28.7.2015 Muhoksella, Sodankylässä ja Utajärvellä

Minna Kemppainen
FM, biologi

Annukka Ylihannu
ELL

Riikka Juntunen
NTM, AmO